

Регулаторна агенција за електронске комуникације
и поштанске услуге („РАТЕЛ“)

Палмотићева 2
11000 Београд

У Београду, 7. априла 2022. године

Предмет: Коментари А1 Србија на Нацрт извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште

Поштовани,

Користимо прилику да у оквиру јавних консултација организованих од стране РАТЕЛ-а, у периоду од 8. марта 2022. године до 7. априла 2022. године, доставимо коментаре А1 Србија на документ Нацрта извештаја о анализи veleпродајног тржишта средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште (даље у тексту: Нацрт извештаја).

Иако је препознато да veleпродајном тржишту средишњег приступа припадају услуге широкопојасног приступа које се могу реализовати путем xDSL технологије и бакарних парица, HFC технологије и коаксијалне мреже и путем оптичких каблова у FTTH архитектури, једина услуга на коју се односе обавезе оператора са значајном тржишном снагом (ЗТС) је услуга која се реализује путем xDSL технологије.

Имајући наведено у виду, главни коментар А1 Србија односи се на опредељење РАТЕЛ-а да регулише искључиво veleпродајну услугу која се може реализовати путем xDSL технологије. Сматрамо да овакав приступ представља значајну баријеру с обзиром да се супституција традиционалних мрежа за приступ, оптичким мрежама, одвија убрзано те је евидентан раскорак између регулативе и стварног стања на тржишту узрокованог овим променама.

Анализа је показала да се број корисника који користе xDSL технологију смањује и да је у 2020. години забележен пад од 6% у односу на 2019. годину, док са друге стране, ако посматрамо исти период, повећао се број корисника који користе кабловски модем за 11%. Такође, повећао се број корисника који интернету приступају путем оптичких каблова за 43%. Ови подаци иду у прилог чињеници да све приступне технологије треба да буду регулисане и под једнаким условима понуђене свим заинтересованим операторима на тржишту.

Јасно је да је континуирано смањење броја корисника којима се услуга *bitstream* приступа реализује путем xDSL технологије резултат појаве пакета великих брзина које xDSL приступ не може да подржи, те стога сматрамо да овакво прописивање обавеза не води побољшању конкурентности и да ставља у неравноправан положај остале операторе на тржишту, при чему највећу штету трпе крајњи корисници услуга.

Иако се у Нацрту извештаја наводи да приступ интернету путем оптичких каблова још увек није довољно распрострањен, чињеница је да су изградњом оптичких мрежа, оператори власници ових мрежа, појачали свој *footprint* на територији целе Србије, те је поред процентуалног удела активних корисника услуге *bitstream* приступа потребно узети у обзир и број *homes passed* корисника који представља прави потенцијал за реализацију ове услуге. Такође, корисници који тренутно имају услугу реализовану путем xDSL технологије свакако ће у будућности захтевати сервисе чије брзине могу бити достигнуте искључиво неком другом приступном технологијом. У прилог наведеном иде и констатација изнета у Нацрту извештаја, да оптички телекомуникациони системи имају стратешки значај за развој мрежа електронских комуникација и да се у наредном периоду може очекивати континуиран раст и значајно учешће приступу интернету путем оптичких мрежа.

Додатни коментар A1 Srbija јесте у вези одређивања ЗТС оператора, с обзиром да према Смерницама Комисије о анализи тржишта из 2018. године, поред високог тржишног учешћа, такође значајан показатељ који указује на доминатну позицију на тржишту, јесте високо тржишно учешће које је стабилно током одређеног временског периода, што је у случају ове анализе изостављено и није узето у разматрање.

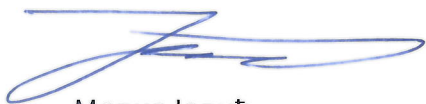
Напомињемо да иако су према препорукама Европске комисије (ЕУ) 2020/2245 о релевантним тржиштима производа и услуга у области електронских комуникација подложним *ex ante* регулацији у складу са ЕЕЦС, предвиђена два тржишта и то veleprodajno тржиште локалног приступа елементима мреже који се пружа на фиксној локацији и veleprodajno тржиште наменског капацитета, могуће је да регулатор спроведе Тест 3 (три) критеријума како би се утврдило да ли тржиште које није обухваћено препоруком треба да подлеже *ex ante* регулацији. Исто тако треба имати у виду да је veleprodajno тржиште средишњег приступа који се пружа на фиксној локацији за производе за масовно тржиште под непосредним утицајем тржишта приступа елементима мреже, што се посебно односи на услуге изнајмљивања оптичких влакана без приступне опреме као и кабловске инфраструктуре, на коме је такође дошло до већих промена, у односу на претходну анализу спроведену од стране РАТЕЛ-а, а које су последица спроведених аквизиција мањих оператора на тржишту и њиховог припајања операторима у чијем власништву се налази највећи део оптичке мреже.

Такође желимо да укажемо да би за анализу овог тржишта као и закључке анализе, допринела и анализа на који начин је ово тржиште регулисано у суседним земљама као и у земљама Европске уније (ЕУ). С тим у вези желимо да укажемо на позитиван пример

регулисања овог тржишта у окружењу. Конкретно, у Републици Хрватској, ЗТС оператор је у обавези да операторима корисницима ове услуге омогући приступ свим технологијама, у зависности од тога коју приступну технологију оператор корисник жели да користи. Сходно наведеном, ЗТС оператор је у обавези да за сваку приступну технологију у оквиру своје Стандардне понуде објави техничке и комерцијалне услове. Додатно су регулисани услови развоја, планирања, постављања, употребе и одржавања оптичких мрежа тако да се комплетан процес одвија транспарентно и на јавно доступан начин чиме је обезбеђено да оператори корисници ове услуге могу да искажу своје интересовање за приступ и реализују коришћење ове мреже на недискриминаторној основи.¹

Узимајући све наведено у обзир, за даљи развој тржишта неопходно је да све приступне технологије буду предмет регулисања те стога предлажемо да се преиспитају закључци анализе у циљу стварања позитивног регулаторног оквира који би омогућио напредак и равноправан третман свих оператора на тржишту.

С поштовањем,

Марко Јовић
Директор општих послова
А1 Србија

¹ за више информација погледати следеће:

https://www.hakom.hr/UserDocslimages/2019/odluke_rjesenja_presude/Analiza%20M3b-20190619.pdf (приступљено дана 31. марта 2022. године)

<https://www.hakom.hr/hr/pristup-mrezi/2933> (приступљено дана 31. марта 2022. године)

<https://www.hakom.hr/UserDocslimages/2021/dokumenti/Pravilnik-o-svjetlovodnim-distribucijskim-mrezama-20140507.pdf> (приступљено дана 31. марта 2022. године)